

Specjalistyczna **P**oradnia **P**rofilaktyczno - **T**erapeutyczna w Tarnowie

www: sppt.tarnow.pl
33-100 Tarnów, ul. J. Szujskiego 25

e-mail: topp20@poczta.onet.pl
tel. 14 622-27-96 lub 14 636 27 96

MŁODZIEŻ A SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE

Raport z badań ankietowych przeprowadzonych
w tarnowskich szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
w 2005 i 2012 roku

INGA PRUSAK

TARNÓW, 2012

1. WPROWADZENIE

Niniejszy raport jest zestawieniem wyników badań ankietowych przeprowadzonych w tarnowskich szkołach w 2005 i 2012 roku. Doniesienia z kraju i ze świata świadczą o powszechnym picu alkoholu przez młodzież. Coraz większym problemem społecznym staje się użytkowanie przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych. Ze względu na dynamikę zmian poszczególnych zjawisk, konieczne jest ich monitorowanie.

1.1. Pojęcia

Substancja psychoaktywna – związek chemiczny, który oddziałuje na ośrodkowy układ nerwowy przez bezpośredni wpływ na funkcje mózgu. Efektem działania substancji psychoaktywnych jest czasowa zmiana postrzegania, nastroju, świadomości i zachowaniu.

Substancje psychoaktywne lub środki je zawierające inaczej zwane używkami, mogą być używane:

- w celu zmiany świadomości (np. kawa, napoje alkoholowe, heroina, kokaina, czy środki pochodzenia konopnego);
- w kulcie niektórych religii (np. zawierający meskalinę kaktus Pejotl, czy grzyby psylocybinowe),
- w medycynie (np. opioidy, czy kannabinoidy do łagodzenia bólu, stymulanty do łagodzenia objawów narkolepsji i ADHD, leki przeciwdepresyjne i antypsychotyczne w neurologii i psychiatrii).

Diagram Vena przedstawia zestawienie najpopularniejszych substancji psychoaktywnych w nakładających się grupach i podgrupach bazując na ich farmakologicznej klasyfikacji i subiektywnych efektach. Elementy posegregowane są w grupach ze względu na podobieństwo działania, oraz ze względu na zachowanie zgodności z legendą opisaną poniżej diagramu.

Legenda

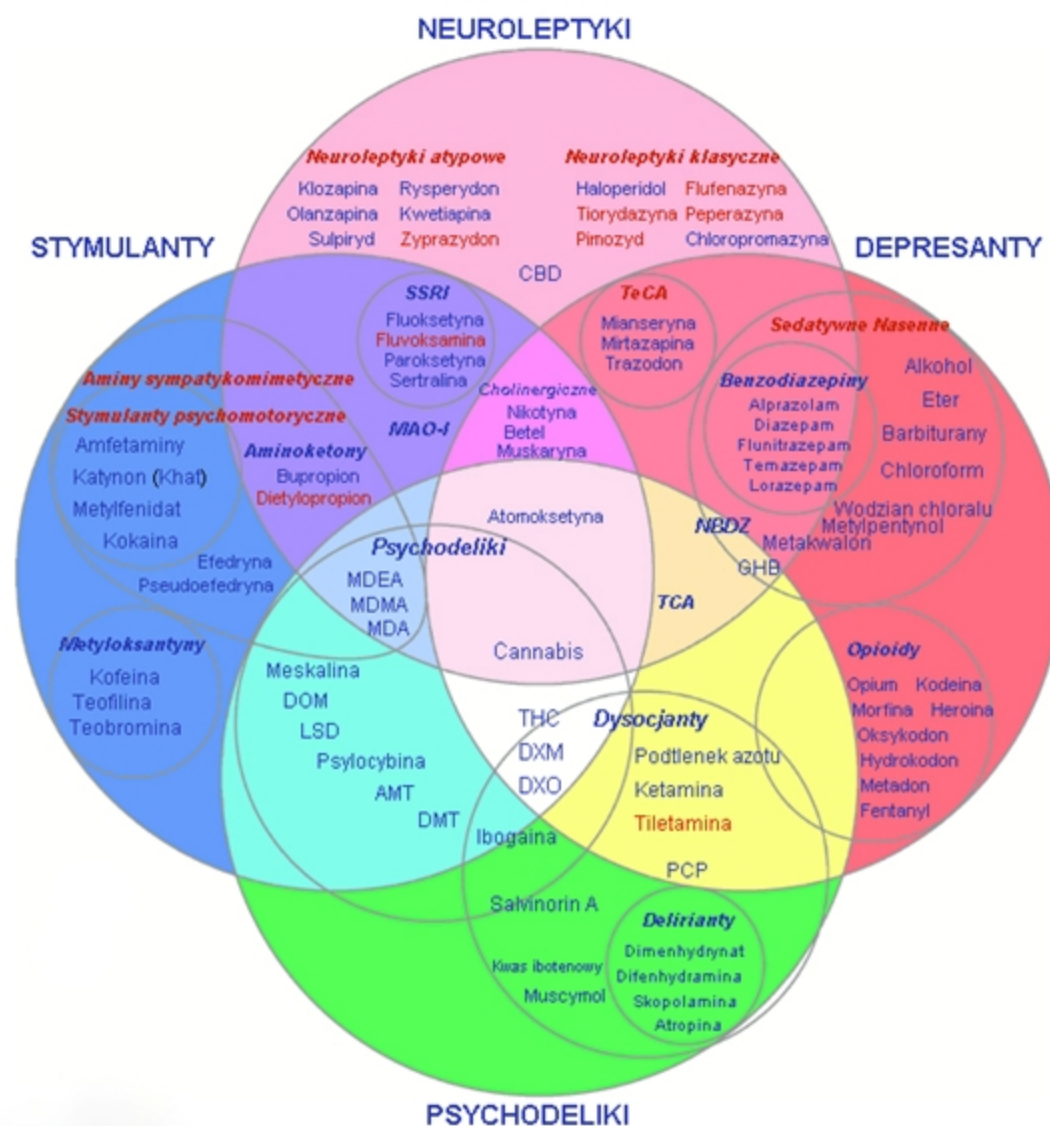
Niebieski:	Siła stymulantów wzrasta na lewo i do góry
Czerwony:	Siła depresantów wzrasta na prawo i na dół
Zielony:	Psychodeliki po lewej, dysocjanty po prawej, działanie mniej przewidywalne na dole i po prawej, i ogólnie silniejsze na dole
Różowy:	Neuroleptyki (leki przeciwpsychotyczne)

Połączone działania

Biały:	Pokrywanie się trzech głównych sekcji (stymulanty, depresanty, psychodeliki)
Magenta:	Pokrywanie się stymulantów (niebieski) i depresantów (czerwony)

Turkusowy: Pokrywanie się stymulantów (niebieski) i psychodelików (zielony) - Psychodeliki, które mają też działanie stymulujące

Żółty: Pokrywanie się depresantów (czerwony) i dysocjantów (żółty) - Dysocjanty, które mają też działanie depresyjne

źródło: www.wikipedia.pl

Narkotyki- substancje, których przyjmowanie powoduje po jakimś okresie używania uzależnienie fizyczne: nikotyna, alkohol, opiaty i opioidy (np. morfina, heroina), kokaina, fentanyl; niektóre benzodiazepiny, wszystkie substancje psychotropowe, które aktualnie są nielegalne (tzw. policyjna definicja narkotyku; narkotyk z punktu widzenia obowiązującego prawa).

Najpopularniejszy podział narkotyków pod kątem oddziaływania na psychikę, przyjęty m.in. przez Organizację Narodów Zjednoczonych i Interpol:

I. Substancje działające opóźniająco na ośrodkowy układ nerwowy

- opiaty (m.in. opium, morfina, heroína) oraz opoidy (syntetyczne substancje o działaniu podobnym)
- leki o działaniu nasennym (barbiturany) i uspokajającym (benzodiazepiny) oraz inne wykorzystywane najczęściej w neurologii i psychiatrii
- alkohol etylowy
- środki wziewne (rozpuszczalniki i inne)
- nikotyna (tytoń)

II. Substancje pobudzające ośrodkowy układ nerwowy

- amfetamina i pochodne amfetaminy (np. extasy)
- kokaina (i jej różne postacie . m.in. crack)
- khat

III. Substancje wywołujące zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym

- cannabis (przetwory konopi - marihuana, haszysz, olejek haszyszowy)
- halucynogeny (LSD, PCP, meskalina, psylocybila)

Dopalacze -(ang. *smart drugs, legal high*) – potoczna nazwa różnego rodzaju produktów zawierających substancje psychoaktywne, które znajdują się poza kontrolą prawną. W produkcji dopalaczy wykorzystywane są substancje pochodzenia roślinnego i syntetyki. Spożycie ich ma na celu wywołanie w organizmie jak najwierniejszego efektu narkotycznego substancji zdelegalizowanych. Dopalacze dostępne są w większości krajów europejskich, szczególnie w sprzedaży w internetowej. Problem ten jest przedmiotem troski władz i społeczeństwa. Wiedza na temat dopalaczy jest wyrywkowa, zarówno na wymiarze farmakologicznym, jak społeczno- kulturowym. Dopalacze” określić można jako preparaty zawierające w swym składzie substancje psychoaktywne nie objęte kontrolą prawną. Niektóre z nich są pochodzenia roślinnego, inne – syntetycznego.

1.2. Cel badania

Badanie miało na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania substancji psychoaktywnych przez młodzież. Podstawowymi pytaniami badawczymi były pytania dotyczące częstotliwości doświadczeń młodych ludzi z tego rodzaju substancjami. Ponadto celem badania było poznanie przekonań młodzieży na temat substancji psychoaktywnych i poznanie wiedzy młodych ludzi o wpływie narkotyków, alkoholu i papierosów na ich organizm oraz funkcjonowanie społeczne.

Poruszone w badaniu kwestie poddane pomiarowi ilościowemu zostały porównane z badaniami przeprowadzanymi przez SPPT w 2005¹ jak również zestawione z cyklicznymi badaniami ogólnopolskimi przeprowadzanymi w ramach ESPAD². Ma to na celu zbadanie trendów i zmian w podanym obszarze badawczym.

Szczegółowymi celami badawczymi były odpowiedzi na następujące pytania:

- 1) Jaka jest skala użycia substancji psychoaktywnych wśród młodzieży?
- 2) Jakie rodzaje narkotyków są najbardziej rozpowszechnione wśród młodzieży?
- 3) W jakich sytuacjach problemowych uczniowie najczęściej biorą udział i jaki to ma związek z używaniem substancji psychoaktywnych?
- 4) Jakie są przekonania młodzieży na temat używania substancji psychoaktywnych?
- 5) Czy nastąpiła zmiana w ilości i częstotliwości używania środków psychoaktywnych w porównaniu z rokiem 2005?

2. Badanie

Badania zostały przeprowadzone przez Specjalistyczną Poradnię Profilaktyczno-Terapeutyczną w Tarnowie w ramach działań systemowych, które dotyczą profilaktyki i wychowania w mieście. Działania te są zadaniem zleconym poradni przez Prezydenta Miasta Tarnowa w zakresie corocznego monitoringu zagrożeń dzieci i młodzieży.

¹ Młodzież a substancje psychoaktywne. Raport dotyczący problemów narkomanii, alkoholizmu u uczniów tarnowskich szkół; Agnieszka Latos (dawniej Zaród); Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno- Terapeutyczna, Tarnów, 2005;

² *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2011 r. w ramach europejskiego programu badań ankietowych w szkołach ESPAD*; Janusz Sierosławski, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa, 2011;

2.1. Metody

Narzędziem wykorzystanym do badania była ankieta audytoryjna składająca się z 22 pytań zamkniętych i otwartych, z możliwością wyboru jednej lub kilku odpowiedzi (niektóre pytania były w formie tabeli, gdzie respondenci mieli możliwość zaznaczenia odpowiedzi przy każdym zdaniu). Narzędzie zostało wybrane ze względu na wysoki stopień standaryzacji ankiety przy jednoczesnej możliwości uzyskania informacji o charakterze ilościowym i jakościowym. Wybór ankiety audytoryjnej jako narzędzia badawczego miał istotne znaczenie ze względu na konieczność zebrania stosunkowo dużego materiału do badań w jak najkrótszym czasie.

Ponieważ ankieta jest również narzędziem edukacyjnym, została skonstruowana w ten sposób by nie wzmacniać negatywnych zachowań i jednocześnie pogłębić samoświadomość uczniów na dany temat.

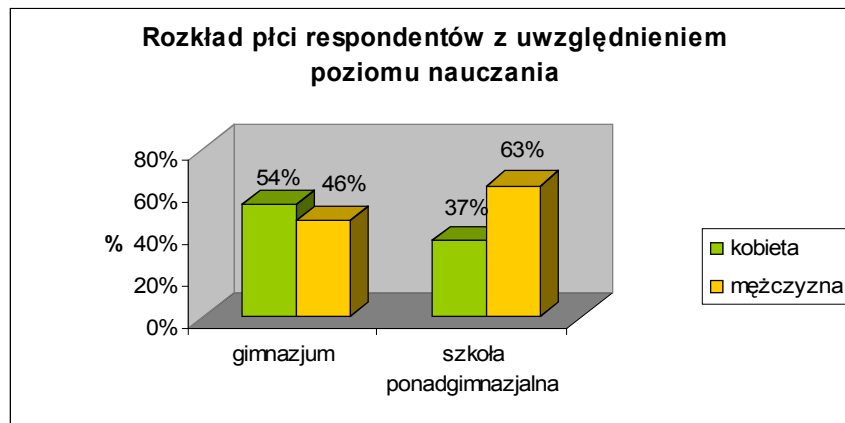
2.2. Wykonanie

Ankiety zostały przeprowadzone wiosną 2012 roku w losowo wybranych szkołach na poziomie gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych. Anonimowe badanie ankietowe było przeprowadzane podczas lekcji w obecności nauczyciela prowadzącego zajęcia oraz pracownika poradni.

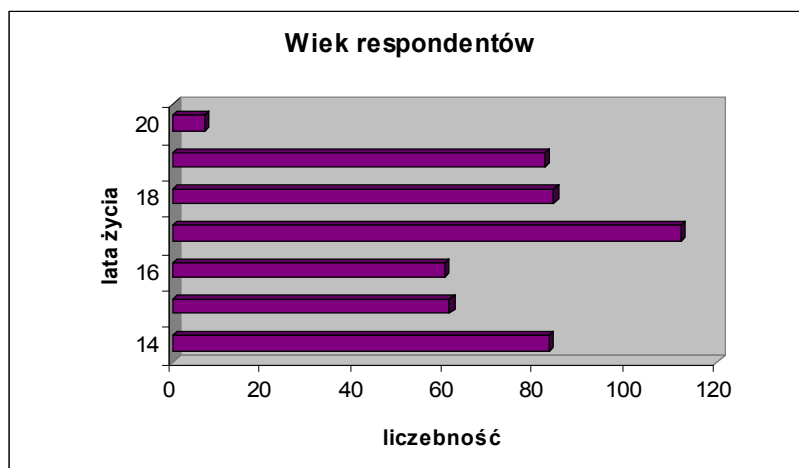
2.3. Próba

Badaniem zostali objęci uczniowie tarnowskich szkół na dwóch poziomach edukacji. Pierwszym z nich były trzy gimnazja, gdzie przebadani zostali uczniowie pierwszych, drugich i trzecich klas. Na poziomie szkół ponadgimnazjalnych w badaniu wzięli udział uczniowie czterech szkół różnego typu: liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły zawodowej i liceum zawodowego.

Próba wyniosła 490 uczniów w tym 216 dziewcząt i 274 chłopców wieku od 14 do 20 roku życia.

W badaniu najliczniejszą grupą badawczą byli chłopcy uczący się na poziomie ponadgimnazjalnym. Powodem takiego stanu rzeczy był wybór szkół, w których odbyło się badanie (kształcą w zawodach postrzeganych jako męskie).

Przy wyborze próby badawczej zastosowano dobór losowy, klastrowo- warstwowy. Oznacza to, że najpierw losowano szkoły na danym poziomie nauczania (gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna). Przy losowaniu szkół na poziomie ponadgimnazjalnym, uwzględniono również typ szkoły. Kolejno wybierano klasy w odpowiednim przedziale wiekowym. W badaniu uczestniczyli wszyscy uczniowie klasy obecni w dniu badania na zajęciach lekcyjnych.

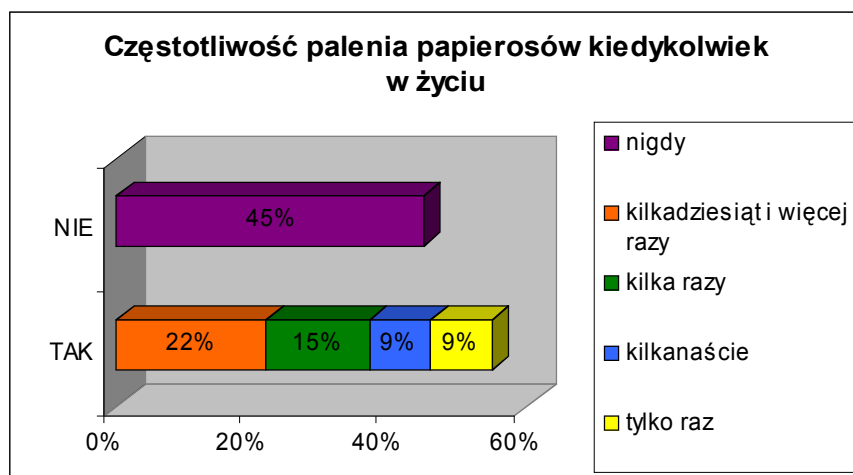
Po przeprowadzeniu badania, ankiety zostały poddane procedurze sprawdzania. W efekcie tego działa zostało wyeliminowanych 15 kwestionariuszy, co do których była pewność, że respondenci nie potraktowali badania poważnie. Następnie zweryfikowano

zgromadzony zbiór danych. Obliczenie wyników badania zostało wykonane za pomocą programu MS Excel.

3. Wyniki badań

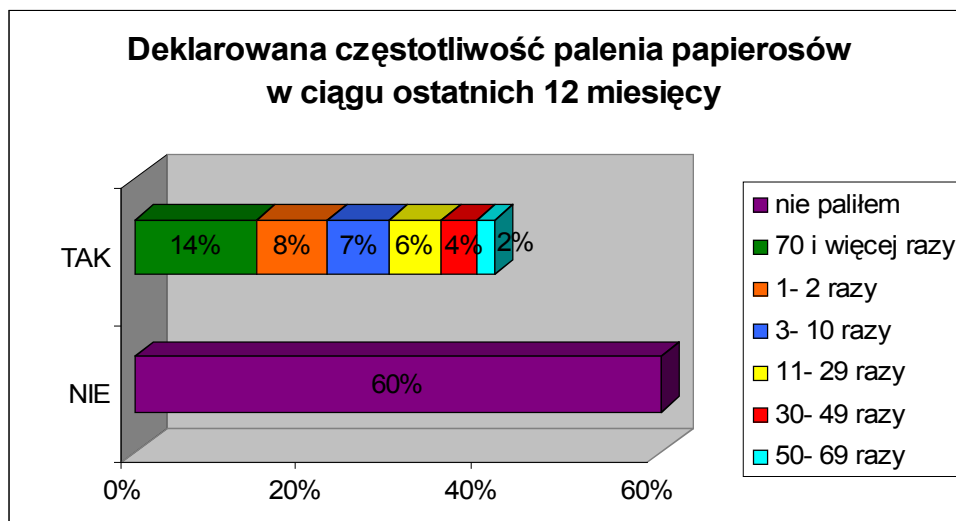
3.1. Młodzież a papierosy

Rozpowszechnienie palenia tytoniu było badane w dwóch wymiarach czasowych. Pierwszy z nich to wymiar całego życia, dzięki czemu można ustalić zasięg eksperymentowania z tą używką przez młodzież. Drugim wymiarem czasowym jest okres ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Pozwala to z kolei określić liczbę osób aktualnie palących papierosy. Pytanie o liczbę wypalonych papierosów w ciągu ostatniego miesiąca jest pomocne w określeniu zjawiska okazjonalnego i nałogowego palenia tytoniu.

W ciągu całego życia doświadczenia palenia tytoniu miało 55% badanych. Najliczniejszą grupą spośród nich są osoby, które paliły papierosa kilkadziesiąt i więcej razy (22%). Drugą co do wielkości grupą osób są uczniowie, którzy kilka razy w życiu palili nikotynę (15%). Jednocześnie niespełna co dziesiąty badany deklaruje, że palił kilkanaście razy w ciągu życia. Podobnie pod względem liczebności przedstawia się grupa osób, które paliły tylko raz w życiu.

Z przeprowadzonych badań wynika, że znaczna część osób, które próbowały palić papierosy, zdobywała te doświadczenia wcześniej niż w ostatnich 12 miesiącach przed badaniem.

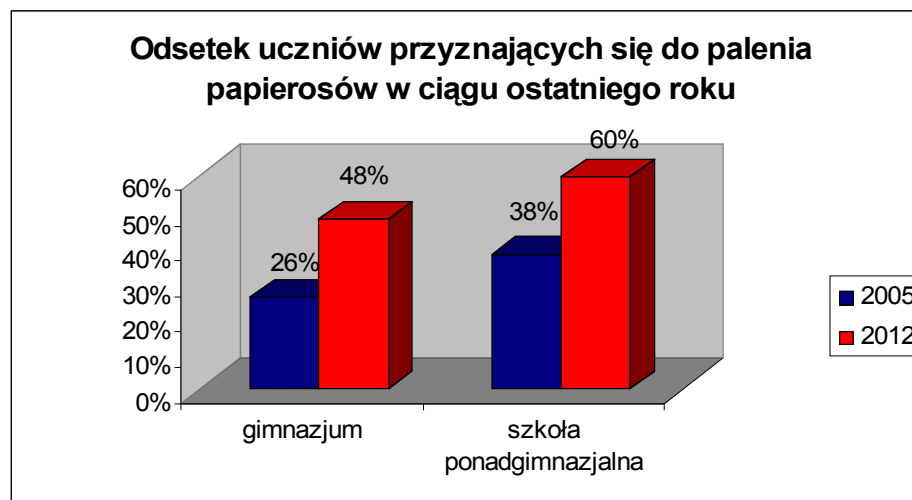

Spośród osób, które przyznały się do palenia papierosów w ciągu ostatniego roku, przeważają uczniowie palący 70 i więcej razy (14%). Pozostałe kategorie wyszczególnione w badaniach, nie różnią się zbyt liczebnością pomiędzy sobą. Osoby, które paliły jeden lub dwa razy stanowią 8% badanych. Kolejno ze względu na liczebność prezentuje się grupa, która paliła od trzech do dziesięciu razy w ciągu ostatniego roku (7%). O jeden punkt procentowy niżej jest grupa osób, która wypaliła więcej niż dziesięć, ale mniej niż trzydzieści papierosów (6%). Do najmniej licznych grup należą osoby, które wypaliły od trzydziestu do pięćdziesięciu papierosów i powyżej. Odpowiednio jest to 4 i 2 % badanych.

Częstotliwość palenia papierosów w ciągu ostatnich 12 miesięcy

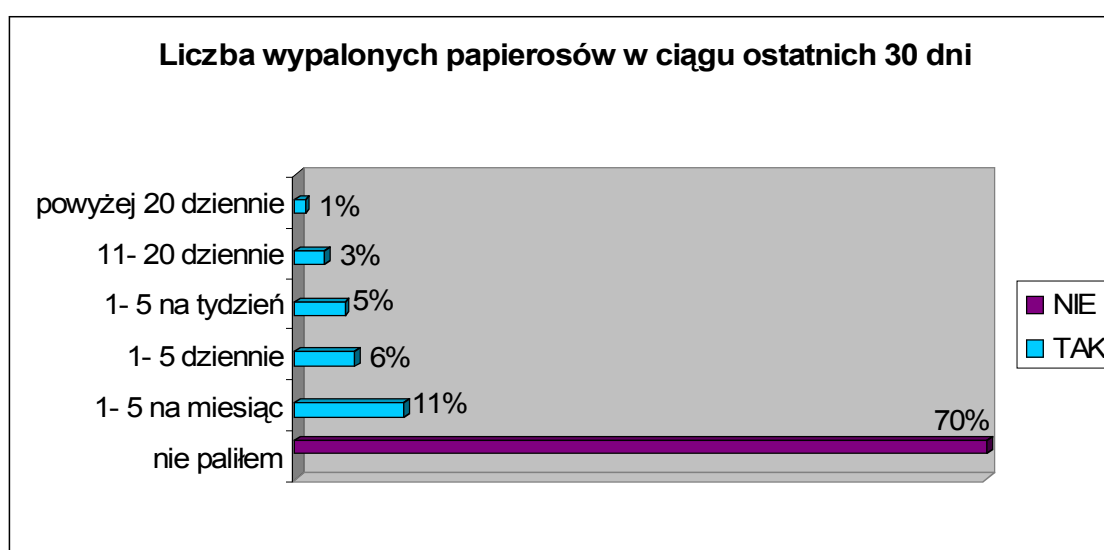
częstotliwość	gimnazjum	szkoła
		ponadgimnazjalna
tak, 1-2 razy	10%	6%
tak, 3- 10 razy	5%	9%
tak, 11- 29 razy	5%	6%
tak, 30- 49 razy	2%	5%
tak, 50- 69 razy	1%	2%
tak, 70 i więcej razy	10%	17%
nie	67%	54%

Rozpowszechnienie palenia papierosów zależne jest od wieku respondenta. Częściej palą uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Z analizy wynika, że młodsi uczniowie częściej eksperymentują z paleniem tytoniu, na co wskazuje wyższy odsetek uczniów palących jeden lub dwa razy w ciągu ostatniego roku. Wraz z wiekiem respondentów rośnie liczba wypalonych papierosów.

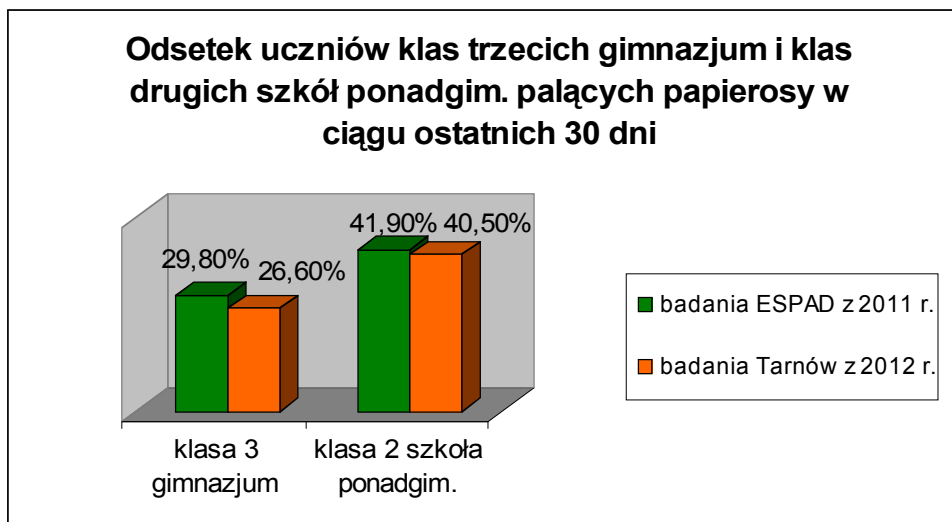
W porównaniu do badań przeprowadzonych w 2005 roku odsetek uczniów eksperymentujących z paleniem papierosów znacznie wzrósł. Na poziomie gimnazjum notuje się wzrost o 22 punkty procentowe z 26% na 48%. Podobna tendencja nastąpiła wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, gdzie skala zjawiska występowania obecnie wynosi 60%.

Wyniki badań wskazują, że co trzeci uczeń przyznaje się do sięgnięcia po papieros w ciągu ostatniego miesiąca. Oznacza to, że wysoki wzrost zjawiska palenia papierosów dotyczy okazjonalnego lub wręcz eksperymentalnego zachowania młodzieży.

Liczba osób deklarujących aktualnie palenie tytoniu jest niższa w stosunku do osób eksperymentujących. W ciągu ostatnich 30 dni od dnia badania, do palenia papierosów

przyznało się 30% respondentów. Większość z nich pali papierosy okazjonalnie: od jednego do pięciu papierosów na miesiąc (11%) albo tyle samo w przeciągu tygodnia. Uczniowie, którzy deklarowali częstsze sięganie po papierosa, stanowią mniej liczną grupę. Najwięcej spośród nich pali do 5 papierosów dziennie (6%). Osoby, które noszą znamiona uzależnienia od nikotyny i wypalają co najmniej pół paczki dziennie to grupa 4% badanych uczniów z czego 1% przyznaje się do wypalania więcej niż jednej paczki papierosów dziennie.

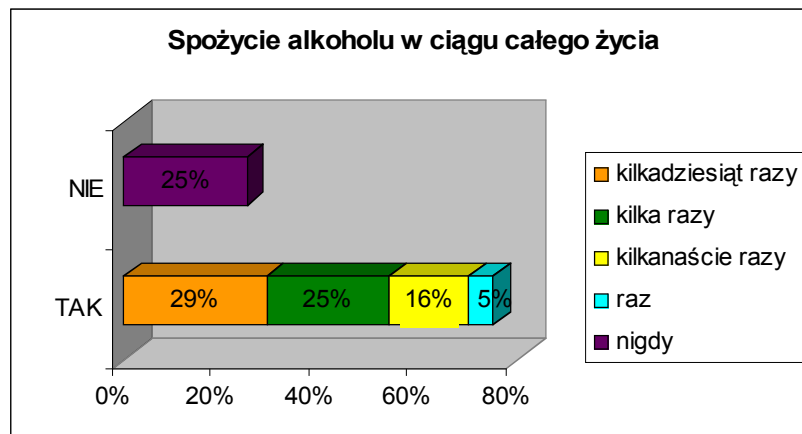

W porównaniu z tendencjami ogólnopolskimi, wielkość zjawiska palenia tytoniu przez uczniów klas trzecich gimnazjum i uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych, jest porównywalna.

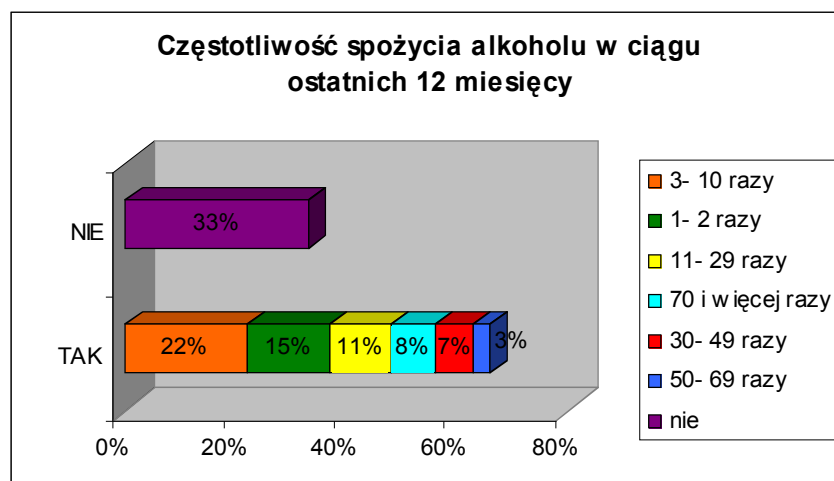
3.2. Młodzież a alkohol

Napoje alkoholowe są najpowszechniejszą substancją psychoaktywną wśród młodzieży, podobnie z resztą jak i w dorosłej części naszego społeczeństwa.

Próby picia alkoholu ma za sobą 75% badanych uczniów. Prawie co trzeci pił piwo, wódkę lub wino już kilkadziesiąt razy w życiu. Kilka razy alkohol próbowało 25% badanych. Jednokrotna przygoda z alkoholem była doświadczeniem zaledwie 5% uczniów. Do abstynencji od napojów alkoholowych przyznaje się jedna czwarta badanych.

W okresie poprzedzającym badanie o 12 miesięcy do eksperymentowania z napojami alkoholowymi przyznało się 66% badanych uczniów. Najliczniejszą grupą są osoby, które kilkakrotnie próbowały piwa, wina lub wódki. Wielokrotne spożycie alkoholu, rzędu ponad trzydziestu razy, było udziałem co dziesiątej osoby badanej.

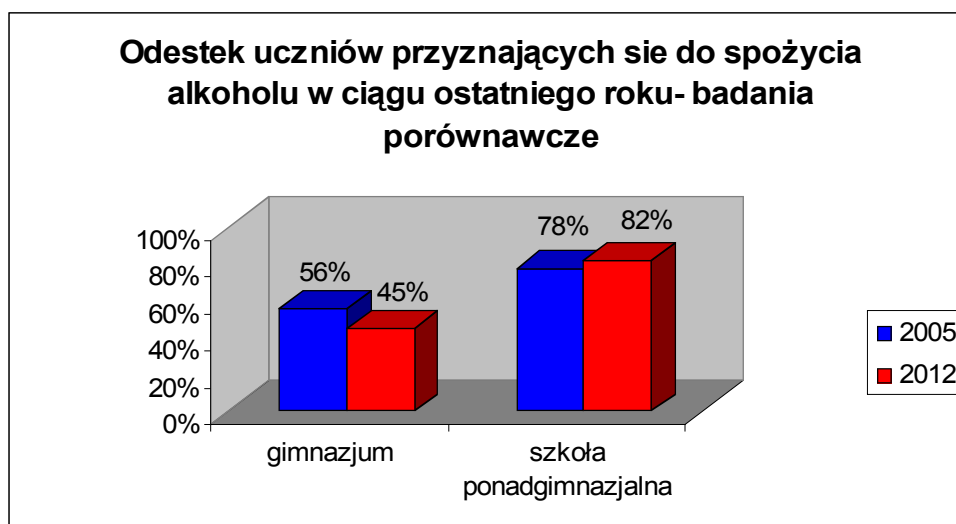

W odniesieniu do osób, które objęte zostały badaniem, należy zaznaczyć, że część z nich osiągnęła już pełnoletniość i legalnie może zakupić i spożywać alkohol. Badania wykazały, że zarówno w populacji osób poniżej 18. roku życia jak i w odniesieniu do całej grupy badanej, odsetek osób spożywających alkohol jest w zasadzie identyczny. Celem badania natomiast był pomiar natężenia zjawiska wśród młodzieży szkolnej uczącej się na terenie Tarnowa, dlatego też osoby pełnoletnie zostały ujęte w badaniu.

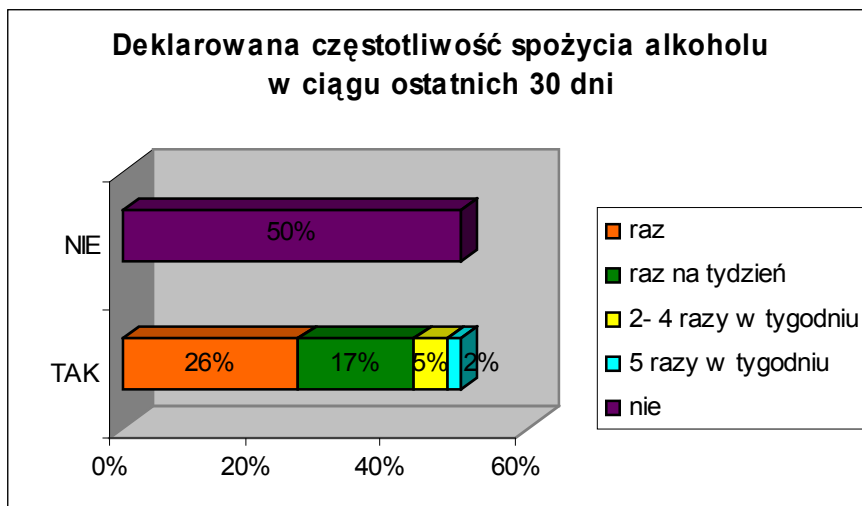
Częstotliwość spożycia alkoholu w ciągu ostatniego roku

częstotliwość	gimnazjum	szkoła ponadgimnazjalna
tak, 1-2 razy	14%	15%
tak, 3- 10 razy	15%	27%
tak, 11- 29 razy	7%	15%
tak, 30- 49 razy	5%	9%
tak, 50- 69 razy	1%	5%
tak, 70 i więcej razy	3%	11%
nie	55%	18%

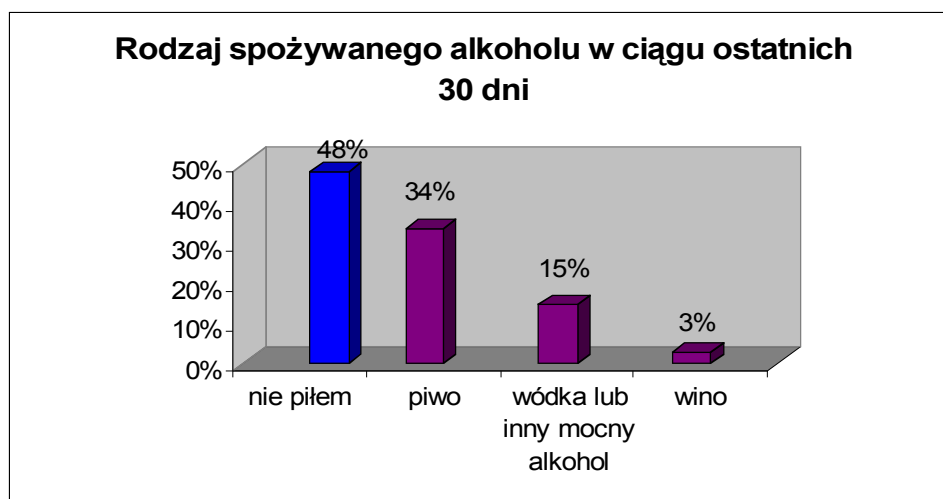
Pomiędzy uczniami gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych jest spora różnica w częstotliwości spożywania alkoholu przez ostatnie 12 miesięcy. Ponad połowa uczniów młodszych deklaruje abstynencję w ciągu ostatniego roku. Wśród starszej grupy do nie spożywania piwa albo wódki przynależy się 18% badanych.

W porównaniu z rokiem 2005, nastąpiła nieznaczna zmiana w skali deklarowanego spożycia alkoholu przez tarnowską młodzież. W grupie młodszej tendencja ma charakter zniżkowy. W grupie starszej odnotowujemy wzrost liczby osób, które próbują napojów alkoholowych.

Aktualne spożycie alkoholu przez młodzież zostało określone dzięki deklarowanej częstotliwości spożycia alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni. Połowa badanych w ciągu ostatniego miesiąca wstrzymała się od picia piwa, wódki albo wina. Druga połowa miała styczność z napojami alkoholowymi. Większość, bo 26% spośród badanych przyznała, że piła alkohol raz. Wysoką częstotliwość spożycia alkoholu, czyli kilka razy w tygodniu, charakteryzuje 7% respondentów. Skala zjawiska określona w badaniu może się nieznacznie różnić od rzeczywistości, gdyż badanie było przeprowadzone poza czasem karnawału, wakacji i świąt, kiedy spożycie alkoholu wzrasta. W poszczególnych przedziałach wiekowych nie ma znacznych różnic w liczbie dziewcząt i chłopców sięgających po alkohol.

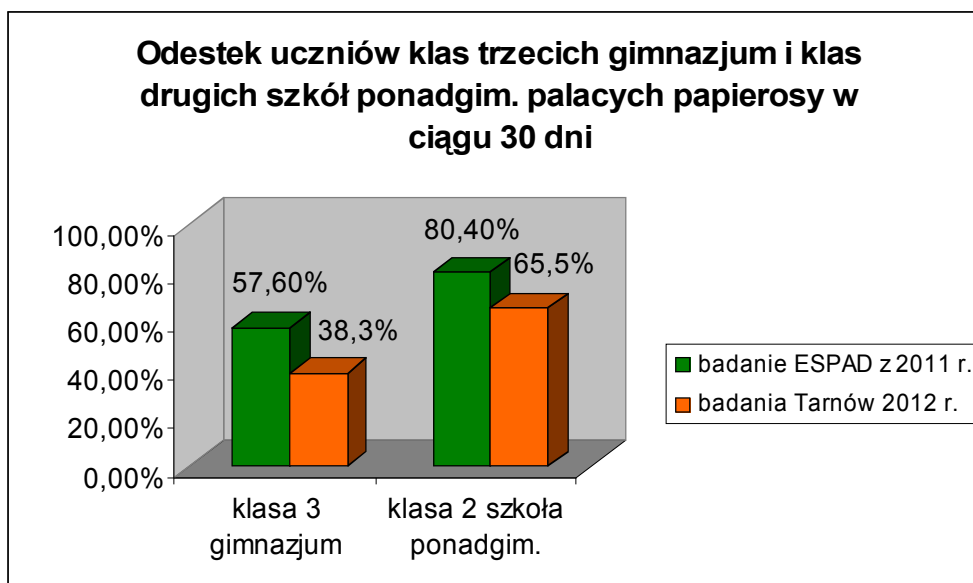
Uczniowie najczęściej w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem wybierali piwo, najliczniej robili to gimnazjaliści. Może to być spowodowane ceną i dostępnością tego rodzaju alkoholu. Znacznie mniej osób sięga po mocny alkohol, jest to grupa około 15%

respondentów. Wśród nich znaczną przewagę stanowią uczniowie szkół ponadgimnazjalnych płci męskiej. Najrzadziej wybierane przez młodzież jest wino.

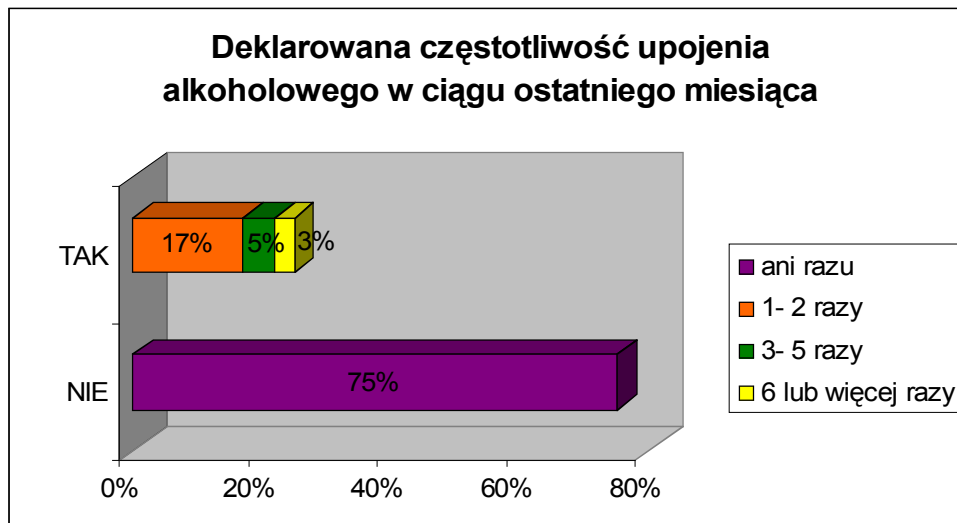
Częstotliwość picia wódki i mocnych alkoholi w ciągu ostatnich 30 dni

częstotliwość	gimnazjum	szkoły ponadgimnazjalne
raz w ciągu ostatniego miesiąca	18%	31%
raz na tydzień	7%	24%
2- 4 razy w tygodniu	3%	6%
5 i więcej razy w tygodniu	1%	3%
SUMA	29%	64%

Zgodnie z tendencją ogólnopolską, wraz z wiekiem rośnie spożycie alkoholu. Różnice pomiędzy uczniami gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych są dość znaczne. Wśród starszych uczniów po piwo lub wódkę sięga dwa razy więcej osób niż w gimnazjum.

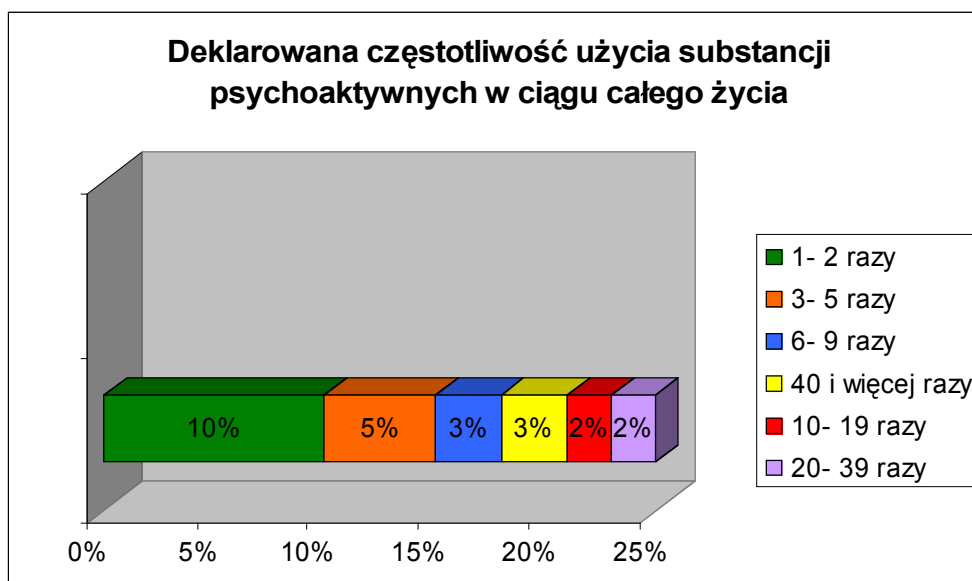
W porównaniu z tendencjami ogólnopolskimi, tarnowska młodzież w dwóch wybranych grupach wiekowych, rzadziej sięga po alkohol.

Z deklaracji uczniów wynika, że w ciągu ostatniego miesiąca 25% z nich osiągnęła stan upojenia alkoholem. Najczęściej upijają się starsi uczniowie, wśród nich, znaczną przewagę liczebną mają chłopcy.

3.3. Młodzież a inne substancje psychoaktywne

Trzecią grupą substancji psychoaktywnych, obok papierosów i alkoholu, jest szereg produktów chemicznych, które działają na ośrodkowy układ nerwowy człowieka. W trakcie badania i w raporcie zarówno legalne jak i nielegalne substancje psychoaktywne wchodzące w skład trzeciej grupy, zostały zestawione obok siebie.

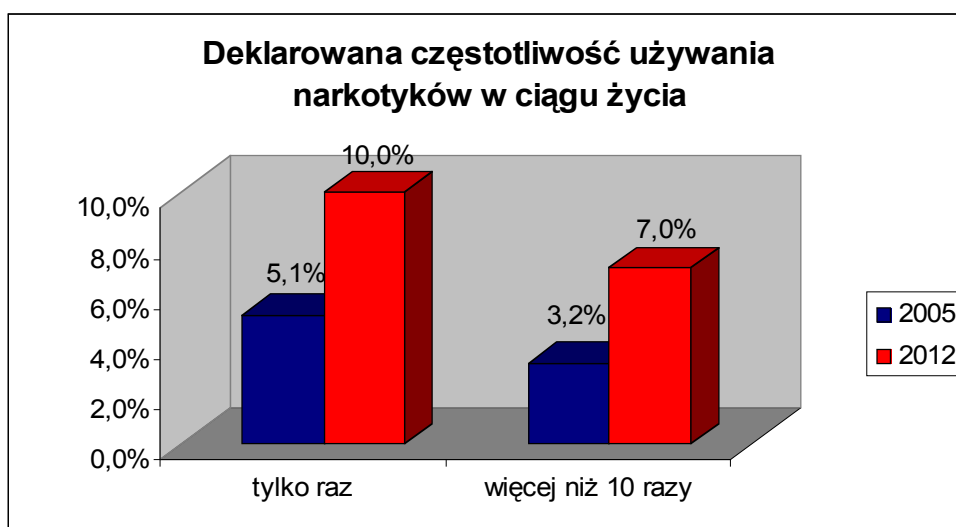
Najliczniejszą grupą osób są te, które tylko raz próbowały używać środków odurzających w ciągu swojego życia (10%). O połowę mniej liczną grupą są osoby, które mają incydentalne doświadczenia z narkotykami. Stosunkowo często, bo więcej niż 20 razy w ciągu swojego życia po narkotyki sięgało 5% badanych. Trzy czwarte badanych deklaruje, że używanie substancji psychoaktywnych jest im obce.

**Deklarowana częstotliwość użycia środków psychoaktywnych
w ciągu całego swojego życia**

częstotliwość	gimnazjum	szkoły ponadgimnazjalne
1-2 razy w życiu	8%	11%
3- 5 razy w życiu	3%	6%
6- 9 razy w życiu	1%	4%
10- 19 razy w życiu	1%	4%
20- 39 razy w życiu	1%	3%
40 i więcej razy w życiu	3%	3%
nigdy	83%	69%

Badanie skłonności do eksperymentowania z substancjami odurzającymi i pobudzającymi, takimi jak marihuana, dopalacze i inne narkotyki, wskazuje na większą ciekawość po stronie uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Co trzeci z nich próbował już narkotyków. Wśród uczniów gimnazjum jest to nieco mniejsza grupa. Do eksperymentowania ze środkami odurzającymi przyznało się 17 % gimnazjalistów.

**Deklarowana częstotliwość używania
narkotyków w ciągu życia**

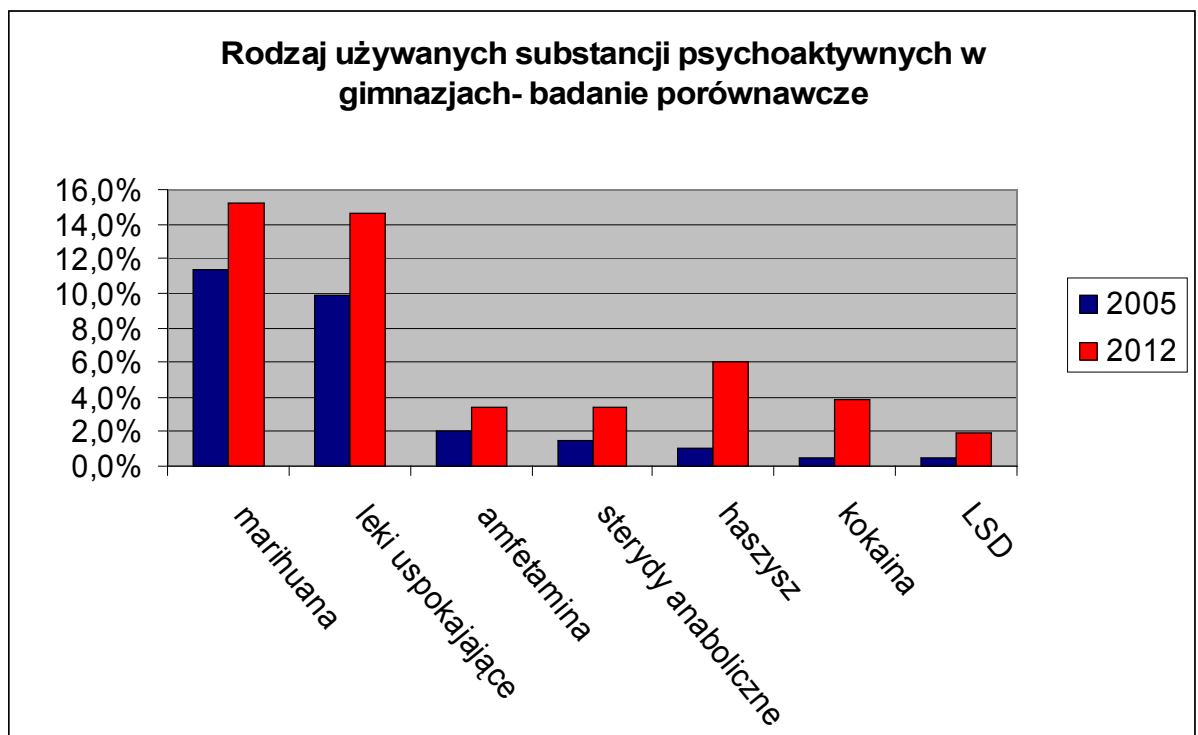

Porównanie skali eksperymentowania wśród młodzieży na terenie Tarnowa pomiędzy 2005 i 2012 rokiem, wskazuje tendencje zwyżkowe w obu grupach badanych. Pośród gimnazjalistów niemalże podwoiła się liczba osób testujących substancje psychoaktywne. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych odnotowaliśmy nieco mniejszy wzrost.

**Rodzaje i częstotliwość używanych substancji psychoaktywnych
przez gimnazjalistów**

lp	Rodzaj substancji	Tak, kiedykolwiek w życiu	Tak, w ciągu ostatnich 12 miesięcy	Tak, w ciągu ostatnich 30 dni	SUMA
1	Leki uspakajające lub nasenne bez przepisu lekarza (nieziołowe)	9,7%	1,9%	3%	14,6%
2	Marihuana	7,4%	2,9%	4,9%	15,2%
3	Haszysz	5,6%	0,4%	0%	6%
4	Amfetamina	3%	0%	0,4%	3,4%
5	LSD	1,4%	0%	0,4%	1,8%
6	Kokaina	1,9%	1%	1%	3,9%
7	Ecstasy	1,9%	0%	0%	1,9%
8	Dopalacze, smarty	6,9%	0,4%	0,4%	7,7%
9	Poppersy	2,5%	0,4%	0%	2,9%
10	Substancje chemiczne używane niezgodnie z ich przeznaczeniem w celu odurzenia się	2,5%	1,4%	1%	4,9%
11	Sterydy anaboliczne	3%	0%	0,4%	3,4%
12	Napoje energetyzujące	30,3%	16,5%	30,3%	77,1%
13	Tabaka	16,1%	6,8%	9,7%	32,6%
14	Szysza	3,9%	1,4%	1,9%	7,2%
15	Inne	0%	0,4%	0%	0,4%

Wśród gimnazjalistów najczęściej stosowanym środkiem psychoaktywnym są napoje energetyzujące. Przyznaje się do tego ponad 77,1% badanych. Dużą popularnością wśród młodszej grupy badanych cieszy się także tabaka (32,6%) oraz marihuana (15,2%) i środki uspokajające lub nasenne wydawane bez przepisu lekarza (14,6%). Pomimo delegalizacji dopalaczy, cieszą się one nadal zainteresowaniem młodzieży gimnazjalnej na poziomie 7,7% badanych. Podobnym zainteresowaniem cieszy się szisza (7,2%). Gimnazjaliści najczęściej eksperymentują z napojami energetyzującymi, tabaką oraz środkami uspokajającymi, które stosują bez konsultacji z lekarzem. Spośród narkotyków, najczęściej próbując środków odurzających, sięgają po marihuanę (7,4%), dopalacze i smarty (6,9%) oraz haszysz (5,6%). Podobną popularnością cieszą się wymienione substancje psychoaktywne wśród gimnazjalistów deklarujących aktualne użytkowanie tych substancji. Według badanych najczęściej aktualnie sięgają oni po napoje energetyzujące, tabakę i środki uspokajające lub nasenne wydawane bez przepisu lekarza. Mniejszą popularnością cieszą się narkotyki. Badani najczęściej wskazywali marihuanę, była to grupa 4,9% badanych. Narkotyki twarde (amfetamina, LSD, ectasy) znajdują się w zasadzie poza kręgiem zainteresowania gimnazjalistów.

W odniesieniu do badań z 2005 roku nastąpił wzrost zainteresowania każdym rodzajem wymienionej w badaniach substancji psychoaktywnej. W przypadku marihuany wzrost ten wynosi niespełna 4 punkty procentowe, a w przypadku leków uspokajających prawie 5. Stosunkowo duży wzrost nastąpił w paleniu haszyszu z 1 do 6% oraz kokainy z 0,5 do 3,9%.

Porównanie zainteresowania wszystkimi rodzajami substancji psychoaktywnych jest niemożliwy ze względu na zmianę trendów i wprowadzanie nowych substancji do obrotu. Szczególnie mowa tutaj o napojach energetycznych, które w ciągu ostatnich siedmiu lat zdobyły ogromną popularność. W ostatnich latach nastąpiła także moda na palenie sziszy, czego w trakcie poprzednich badań nie przewidziano. Kwestia używania dopalaczy na przestrzeni tych lat bardzo się zmieniła. Ogromny wzrost zainteresowania tymi substancjami niewiadomego składu odnotowywano do października 2012 roku, kiedy to zakazano ich sprzedaży w Polsce. Dopalmce są dostępne w sprzedaży internetowej zarówno w Polsce jak i poza granicami kraju. Ze względu na nie przebadany skład dopalaczy, stanowią one bardzo duże niebezpieczeństwo dla życia i zdrowia człowieka. Zagrożenia związane z przyjmowaniem tych substancji niejednokrotnie są o wiele większe niż przyjmowanie narkotyków o znanym składzie chemicznym. Brak informacji o profilu toksykologicznym danego specyfiku utrudnia właściwa reakcje lekarzy w przypadku ciężkiego zatrucia. Zamknięcie licznych punktów sprzedaży dopalaczy, miało także wpływ na dostęp i częstotliwość stosowania, czego w badaniu nie udało się uchwycić.

Rodzaje i częstotliwość używanych substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych

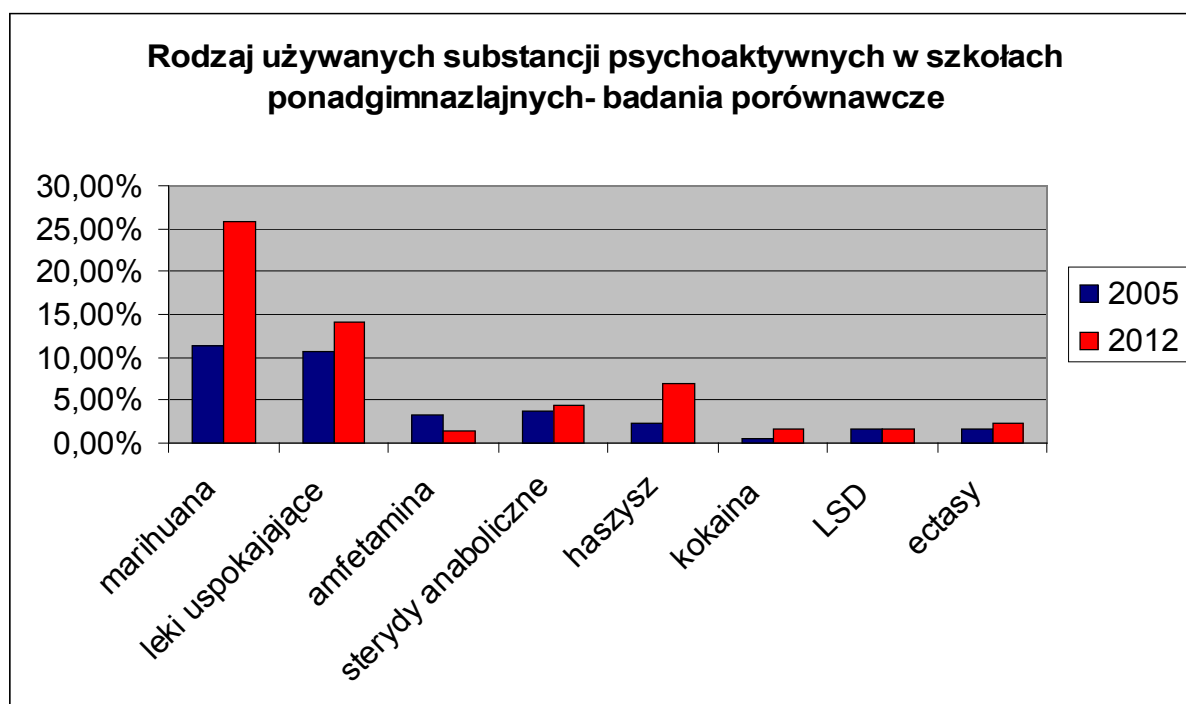
lp	Rodzaj substancji	Tak, kiedykolwiek w życiu	Tak, w ciągu ostatnich 12 miesięcy	Tak, w ciągu ostatnich 30 dni	SUMA
1	Leki uspokajające lub nasenne bez przepisu lekarza (nieziołowe)	6,7%	4,9%	2,4%	14%
2	Marihuana	9,2%	9,6%	7%	25,8%
3	Haszysz	3,8%	1,4%	1,8%	7%
4	Amfetamina	0,3%	0,3%	0,7%	1,3%
5	LSD	0,7%	0,3%	0,7%	1,7%

6	Kokaina	0,7%	0,7%	0,3%	1,7%
7	Ecstasy	1%	0,7%	0,7%	2,4%
8	Dopalacze, smarty	6,6%	2,1%	0,3%	9%
9	Poppersy	1%	1%	0,7%	2,7%
10	Substancje chemiczne używane niezgodnie z ich przeznaczeniem w celu odurzenia się	3,4%	1,2%	0,7%	5,3%
11	Sterydy anaboliczne	2%	1%	1,4%	4,4%
12	Napoje energetyzujące	27,8%	17,8%	43,2%	88,8%
13	Tabaka	15,5%	6,6%	9,5%	31,6%
14	Szysza	7,4%	7,4%	5,6%	20,4%
15	Inne	0,7%	0,7%	0%	1,4%

Młodzież ucząca się w szkołach ponadgimnazjalnych dokonuje podobnych wyborów w kwestii substancji psychoaktywnych co gimnazjaliści. Wśród starszej grupy badanych jest natomiast wyższa częstotliwość stosowania środków odurzających i legalnych substancji psychoaktywnych. Najliczniejszą grupą są osoby, które przyznają się do picia napojów energetyzujących (88,8%). Co trzeci z badanych deklaruje używanie tabaki, a co czwarty z nich palenie marihuany. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych często sięgają także po szyszę (20,4%) i środki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (14%). Młodzież powyżej 16 roku życia eksperymentuje najczęściej z wymienionymi powyżej substancjami. Ich wybory co do rodzaju substancji w tym zakresie, są wprost proporcjonalne do omówionych powyżej. Pomiar aktualnego użycia substancji psychoaktywnych z rozróżnieniem rodzajów stosowanej substancji prowadzi do podobnych wniosków. W ciągu trzydziestu dni przed badaniem młodzież ze starszej grupy badanych sięgała najczęściej po napoje energetyzujące (43,2%), tabakę (9,5%), marihuanę (7%) oraz szyszę (5,6%).

W odniesieniu do badań z 2005 roku nastąpił znaczny, bo około 15 procentowy wzrost użycia marihuany wśród młodzieży uczącej się w szkołach ponadgimnazjalnych. Tendencje

wzrostowe odnotowano także w zażywaniu leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza oraz w paleniu haszyszu.

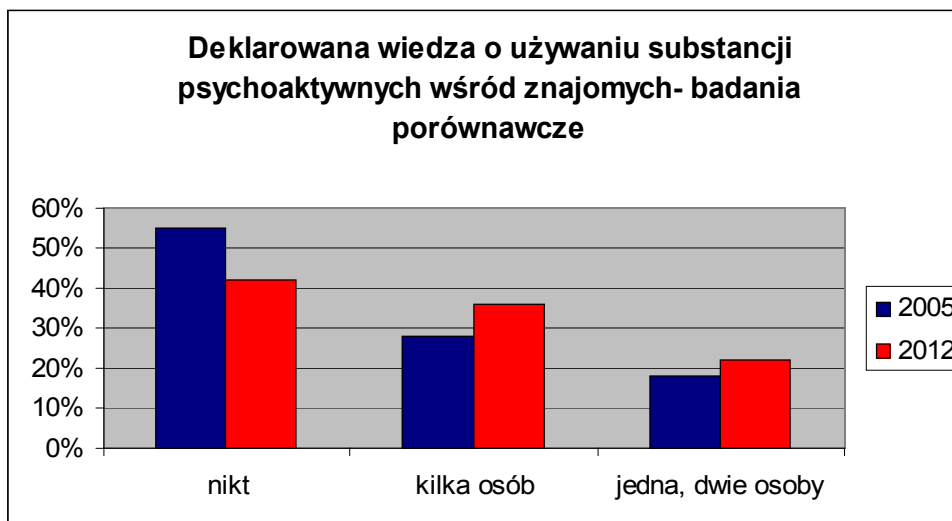

Zestawienie rodzajów substancji psychoaktywnych wybieranych w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych potwierdza regułę, że zainteresowanie substancjami odurzającymi rośnie wraz z wiekiem badanych. Starsza grupa badanych uczniów częściej niż gimnazjaliści pali marihuanę, pije napoje energetyzujące i pali sziszę. Różnice pomiędzy tymi grupami są rzędu 10 punktów procentowym w odniesieniu do poszczególnych substancji. Przy czym należy zwrócić uwagę, że zainteresowanie poszczególnymi tymi używkami, jest na różnym poziomie. Odwrotną tendencję, gdzie to gimnazjaliści częściej sięgają po daną używkę, jest użycie amfetaminy (3,4%) i kokainy (3,9%). Młodsza grupa dwukrotnie częściej deklaruje użycie tych substancji niż grupa starsza. W pozostałych przypadkach wielkości te są porównywalne.

Zestawienie rodzajów używanych substancji psychoaktywnych przez młodzież

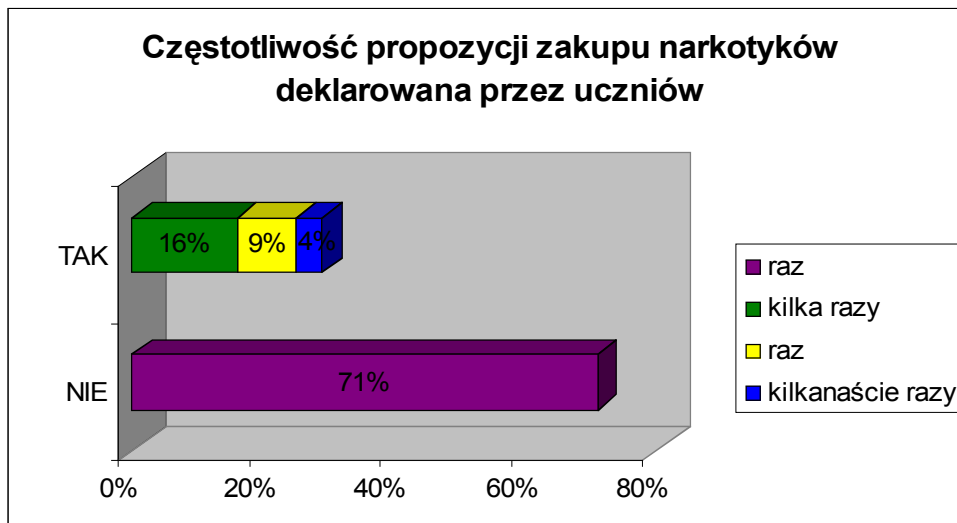
lp	Rodzaj substancji	gimnazjum	szkoły ponadgimnazjalne
1	Leki uspakajające lub nasenne bez przepisu lekarza (nieziołowe)	14,6%	14%
2	Marihuana	15,2%	25,8%
3	Haszysz	6%	7%
4	Amfetamina	3,4%	1,3%
5	LSD	1,8%	1,7%
6	Kokaina	3,9%	1,7%
7	Ecstasy	1,9%	2,4%
8	Dopalacze, smarty	7,7%	9%
9	Poppersy	2,9%	2,7%
10	Substancje chemiczne używane niezgodnie z ich przeznaczeniem w celu odurzenia się	4,9%	5,3%
11	Sterydy anaboliczne	3,4%	4,4%
12	Napoje energetyzujące	77,1%	88,8%
13	Tabaka	32,6%	31,6%
14	Szysza	7,2%	20,4%
15	Inne (szałwia, kodeina, antydepresanty)	0,4%	1,4%

Utrzymywanie koleżeńskich kontaktów z osobami używającymi środki psychoaktywne pozwala zmierzyć dynamikę zmian i rozpowszechnienia tych substancji. Spośród badanych 58% uczniów deklaruje, że zna osobę, która używa marihuany, dopalaczy lub innych narkotyków. W większości respondenci wskazują, że w ich środowisku jest co najmniej kilka takich osób.

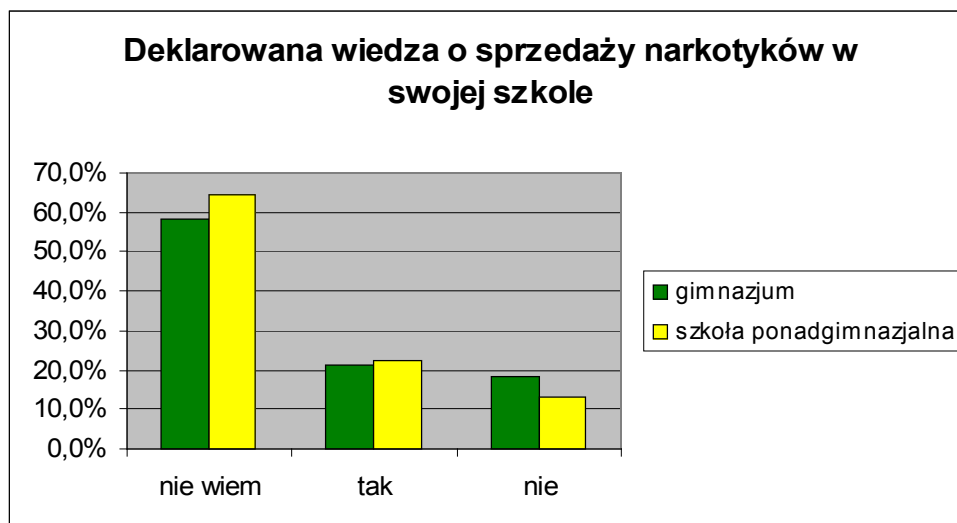

Badania porównawcze wskazują jednoznacznie na wzrost liczby osób, które sięgają po środki psychoaktywne. Tym samym zmniejszył się odsetek osób, które deklarują, że w ich kręgu znajomych nie ma narkotyków. Potwierdza to ogólnopolską tendencję do wzrostu zainteresowania środkami odurzającymi przez młodzież. Wzrost liczby znajomych, którzy mają za sobą doświadczenia z substancjami psychoaktywnymi, ma również wpływ na zwiększenie tolerancji młodzieży w stosunku do narkotyków, a co za tym idzie, jest jednym z czynników zwiększającym ryzyko eksperymentowania ze środkami odurzającymi.

Drugim czynnikiem ryzyka, które zostało zbadane, jest dostęp do substancji takich jak dopalacze, marihuana i inne narkotyki. Przebadana w tym roku grupa młodzieży wskazuje, że 29% z nich spotkało się z propozycją zakupu. Najczęściej robiono to kilkakrotnie na co wskazuje 16% badanych. W porównaniu z rokiem 2005 odnotowujemy nieznaczny wzrost tego zjawiska. W pierwszym badaniu 25,2% badanych deklaroowało, że spotkali się oni z propozycją zakupu środków odurzających.

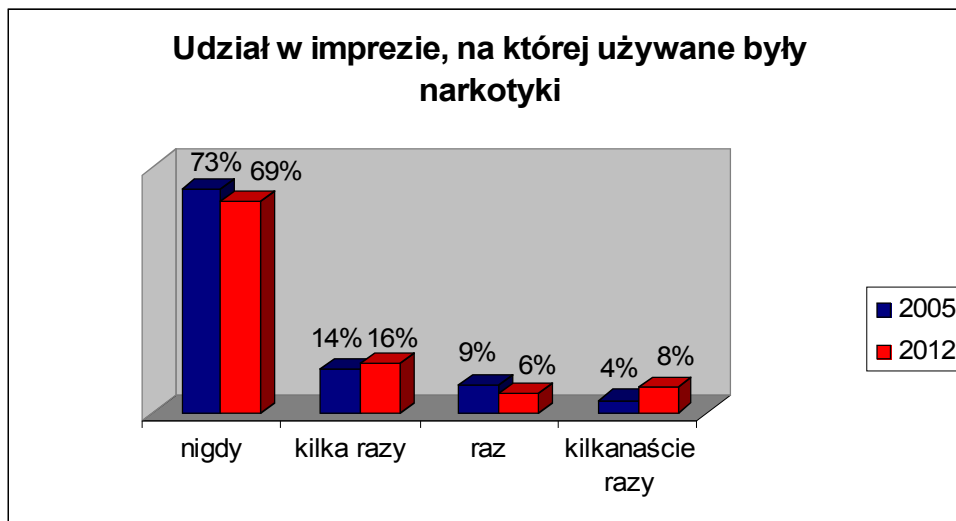

Istotną z punktu widzenia profilaktyki informacją jest wiedza na temat możliwości zakupu marihuany, dopalaczy oraz innych narkotyków i leków bez przepisu lekarza na terenie szkoły. Zarówno w 2005 jak i 2012 roku młodzież najczęściej deklarowała własną niewiedzę na ten temat. Jest to około 60% badanych. O tym, że narkotyki i inne środki odurzające są sprzedawane na terenie szkoły, twierdzi 22% badanych. Jest to grupa porównywalna do tej z pierwszego badania. Wynik nie różni się w odniesieniu do poziomu edukacji.

Uczniowie wskazują w badaniu także na używanie narkotyków w czasie wolnym. Na pytanie czy brałeś kiedykolwiek udział w imprezie, na której używano marihuany, dopalaczy lub innych narkotyków co trzeci ankietowany odpowiedział „tak”. W porównaniu z rokiem 2005 odnotowaliśmy nieznaczny wzrost w przypadku osób, które więcej niż raz brały udział

w takiej imprezie. Zmniejszyła się natomiast grupa osób, które jeden raz miały do czynienia z narkotykami na imprezie, lub brały udział w imprezie, gdzie inni zażywali narkotyki.

Zamieszkiwanie bez rodziców lub pod opieką osoby innej niż rodzic w ciągu 12 miesięcy dotyczy 11% ogółu ankietowanych, najczęściej uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Należy zaznaczyć, że zamieszkiwanie pod opieką osoby innej niż rodzic odnosi się także do osób zamieszkujących w internatach i na stancjach. Nie wykazano związku pomiędzy wyjazdami zagranicznymi rodziców a używaniem substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, papierosy czy nielegalne środki psychoaktywne.

Używanie środków psychoaktywnych pociąga za sobą skutki w różnych obszarach życia. Począwszy od zdrowia poprzez psychikę i relacje społeczne człowieka. W badaniu zostały ujęte typowe dla młodzieży sytuacje problemowe, gdzie zadaniem ankietowanych było oznaczenie, czy dana sytuacja przydarzyła im się w stanie pełnej świadomości czy też będąc pod wpływem środków odurzających lub alkoholu.

Najczęściej wskazywaną przez gimnazjalistów sytuacją problemową są konflikty z przyjaciółmi (68,4%). Wskaźnik ten jest także najwyższy w odniesieniu do sytuacji, gdy osoba znajdowała się pod wpływem środka odurzającego (5,4%). W tym przypadku duże znaczenie ma wiek badanych, którzy traktują rówieśników jako najważniejszą grupę odniesienia. Nie bez znaczenia pozostaje to, że prawdopodobnie przyjaciele są osobami z którymi respondent najczęściej przebywa. Drugą co do liczby wskazań przez uczniów

gimnazjów sytuacją jest konflikt z rodzicami. Deklaruje go 66,3% badanych uczniów z młodszej grupy wiekowej.

Sytuacje problemowe z udziałem młodzieży gimnazjalnej

Sytuacja problemowa	świadomie	pod wpływem alkoholu lub narkotyków	SUMA
Bójka	36,6%	4,4%	41%
Wypadek lub uszkodzenie ciała	48,3%	2,9%	51,2%
Konflikty z rodzicami	63,4%	2,9%	66,3%
Konflikty z przyjaciółmi	63%	5,4%	68,4%
Stałeś się ofiarą rabunku lub kradzieży	9,8%	2,9%	12,7%
Kłopoty z policją	18%	5,4%	23,4%
Interwencja pogotowia ratunkowego	10,7%	1%	11,7%
Seks bez zabezpieczenia (bez antykoncepcji)	7,8%	3,9%	11,7%
Niechciane przez Ciebie doświadczenia seksualne	5,9%	4,4%	10,3%

Ponad połowa ankietowanych wskazuje na wypadek z uszkodzeniem ciała, wysoki wskaźnik osiągnęła też bójka(41%). Stosunkowo liczna grupa (5,4%) wskazuje na kłopoty z policją, będąc pod wpływem alkoholu i narkotyków. Jest to konsekwencja prawna stosowania nielegalnych środków, picia alkoholu przez osoby nieletnie lub też w miejscu publicznym. Co piąty gimnazjalista deklaruje, że ma za sobą inicjację seksualną. Doświadczenia seksualne pod wpływem alkoholu lub narkotyków odbyło 8,3% respondentów z młodszej grupy wiekowej. Ponad połowa tych osób deklaruje, że była ofiarą niechcianych doświadczeń seksualnych.

Sytuacje problemowe z udziałem uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Sytuacja problemowa	świadomie	pod wpływem alkoholu lub narkotyków	SUMA
Bójka	35,8%	14,7%	50,5%
Wypadek lub uszkodzenie ciała	43,5%	8%	51,5%
Konflikty z rodzicami	63,2%	6,3%	69,5%
Konflikty z przyjaciółmi	54%	10,2%	64,2%
Stałeś się ofiarą rabunku lub kradzieży	9,8%	2,8%	12,6%
Kłopoty z policją	16,5%	11,6%	28,1%
Interwencja pogotowia ratunkowego	9,5%	3,2%	12,7%
Seks bez zabezpieczenia (bez antykoncepcji)	9,5%	6,6%	16,1%
Niechciane przez Ciebie doświadczenia seksualne	5,3%	7%	12,3%

Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych posiadają w stosunku do gimnazjalistów, znacznie więcej doświadczeń, które można określić jako sytuacje problemowe. Spowodowane jest to wiekiem respondentów oraz wyższym wskaźnikiem używania środków odurzających i alkoholu. Najczęściej wskazywaną sytuacją w starszej grupie młodzieży są konflikty z rodzicami (69,5%). Na drugim miejscu młodzież wymienia konflikty z przyjaciółmi, do których przyznaje się 64,2% badanych. Połowa ankietowanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych ma za sobą wypadek lub uszkodzenie ciała, a także bójkę. Biorąc pod uwagę sytuacje, w których ankietowani znajdowali się pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, najczęściej wskazywali bójkę, problemy z policją i konflikty z przyjaciółmi. Doświadczenia seksualne przy braku pełnej świadomości ma 13,6% respondentów.

3.4.Przekonania młodzieży na temat środków psychoaktywnych

Badanie przekonań młodzieży na temat pozytywnego wpływu substancji psychoaktywnych pozwala ocenić świadomość młodych ludzi i skuteczność stosowanej profilaktyki. Wyniki zbiorcze, dotyczące całej grypy badanych, wskazują jednoznacznie pewne tendencje.

Przeświadczenia młodzieży odnoszące się do alkoholu i jego wpływu na organizm i funkcjonowanie społeczne:

- Ponad połowa badanych stoi na stanowisku, że z piciem alkoholu warto poczekać do pełnoletności. Co czwarty z pytanych prezentuje odmienną postawę.
- Młodzież nie posiada ugruntowanej wiedzy na temat alkoholu jako substancji chemicznej. Co czwarty pytany nie potrafi odpowiedzieć czy alkohol zawarty w piwie i winie jest mniej groźny niż alkohol zawarty w wódce. Wiedzę na ten temat deklaruje niespełna połowa respondentów.
- Przekonanie o konieczności spożywania alkoholu by zabawa była udana 78% uważa za nieprawdziwe. Jedynie 14 % uczniów uważa, że alkohol jest konieczny by dobrze się bawić.
- Przeświadczenie o tym, że bycie abstynentem nie jest powodem do ośmieszania innych deklaruje 74% badanych. Odwrotną postawę prezentuje 14% badanych. Jednakowa grupa młodzieży nie zajmuje stanowiska w tej sprawie.

- Młodzież prezentuje różnorodne stanowisko co do przekonania, że posiadanie „mocnej głowy” wiąże się z możliwością bezpiecznego spożywania większej ilości alkoholu. Nieznaczna większość ma przekonanie, że tak jest. Co piąty uczeń nie posiada wiedzy na ten temat.

Przeświadczenia młodzieży o substancjach psychoaktywnych
– **zestawienie zbiorcze**

Stwierdzenie	PRAWDA	NIEPRAWDA	NIE WIEM
Osoby z „mocną głową” mogą bezpiecznie pić więcej niż inni	46%	36%	18%
Z piciem alkoholu warto poczekać do pełnoletności	53%	26%	21%
Alkohol w piwie i winie jest inny i mniej groźny niż alkohol w wódce	29%	46%	25%
Bez alkoholu nie ma udanej zabawy	14%	78%	8%
To śmieszne być abstynentem	13%	74%	13%
Mężczyzną bardziej niż kobietom wypada palić papierosy	42%	44%	14%
Palenie papierosów źle wpływa na cerę	78%	4%	18%
Mężczyzna palący jest bardziej atrakcyjny	3 %	83%	14%
Kobieta paląca jest bardziej atrakcyjna	1%	91%	8%
Marihuana nie uzależnia	22%	55%	23%
Palenie marihuany nie wpływa źle na zdrowie	28%	49%	23%

Przeświadczenia młodzieży odnoszące się do palenia tytoniu i jego wpływu na organizm i funkcjonowanie społeczne:

- Zdaniem młodzieży palenie tytoniu nie zwiększa atrakcyjności danej osoby. Badana grupa pod względem tego przekonania jest niemalże zgodna. Ponad 90% badanych twierdzi, że palenie nie wpływa na wzrost atrakcyjności kobiety. Nieco mniejsza grupa (83%) posiada podobne przekonanie na temat atrakcyjności palącego mężczyzny.
- Większość pytanых, a w tym niemalże wszystkie dziewczęta, twierdzi, że palenie papierosów źle wpływa na cerę. Takie samo stanowisko zajmuje większość chłopców. Niewiedzę w tym zakresie deklaruje co piąty uczeń, najczęściej chłopiec uczący się w gimnazjum.

- Badana grupa posiada różnorodne przeświadczenia o przyzwoleniu społecznym na palenie tytoniu ze względu na płeć. Do tego, że mężczyźni bardziej niż kobiety wypada palić papierosy przyznaje się 42% badanych. O 2 punkty procentowe więcej liczy grupa twierdząca wręcz odwrotnie.

Przeświadczenia młodzieży odnoszące się do palenia marihuany i jej wpływu na organizm:

- Ponad połowa badanych uczniów twierdzi, że marihuana uzależnia. O braku możliwości uzależnienia od marihuany opowiada się 22% badanych. Jest to większa grupa osób niż ta, która deklaruje używanie marihuany. Niemalże tyle samo badanych deklaruje, że nie ma wiedzy na ten temat.
- Przeświadczenie o negatywnym wpływie marihuany na zdrowie deklaruje prawie połowa badanych. Jest to nieco mniej osób niż te, które twierdzą, że marihuana uzależnia. Trudno określić co owe 6% młodzieży miała na myśli, opowiadając się za szkodliwością THC, lecz uznając, że nie jest to uzależnienie.

Przeświadczenia młodzieży o picie alkoholu

stwierdzenie	PRAWDA		NIEPRAWDA		NIE WIEM	
	G	PG	G	PG	G	PG
Osoby z „mocną głową” mogą bezpiecznie pić więcej niż inni	41,5%	49%	36,5%	35%	19,5%	15%
Z piciem alkoholu warto poczekać do pełnoletności	62%	50,5%	22%	28,7%	16%	23,8%
Alkohol w piwie i winie jest inny i mniej groźny niż alkohol w wódce	32,5%	26,3%	38,5%	51%	29%	21,7%
Bez alkoholu nie ma udanej zabawy	11,2%	15,5%	80,8%	74%	8%	10,5%
To śmieszne być abstynentem	14%	12,3%	74,6%	74%	10,7%	13,7%

W odniesieniu do przekonań młodzieży o alkoholu widoczne są różnice w postrzeganiu pomiędzy uczniami gimnazjum a szkół ponadgimnazjalnych. Starsza grupa badanych charakteryzuje się wyższym odsetkiem osób twierdzących, że osoby z „mocną głową” mogą bezpiecznie pić więcej niż inni. Może to być spowodowane liczniejszymi doświadczeniami spożycia alkoholu i jego wpływu na organizm. Przekonanie o tym, że warto poczekać do pełnoletności z piciem alkoholu wyraźnie zmienia się wraz z wiekiem respondentów. O ile w grupie gimnazjalnej 62% pytanych twierdząco odpowiada na to pytanie, to w grupie starszej

młodzieży przeświadczenie to jest mniej popularne. Rośnie natomiast przekonanie o tym, że warto pić będąc osobą nieletnią. Brak stanowiska w tej kwestii wybrało także więcej uczniów szkół ponadgimnazjalnych, co może świadczyć o dylematach moralnych młodych ludzi.

Wiedza na temat rodzaju alkoholu zawartego w poszczególnych trunkach rośnie wraz z wiekiem. Niespełna 30% gimnazjalistów deklaruje brak wiedzy na ten temat. Ośmiu na dziesięciu pytanym gimnazjalistów twierdzi, że możliwa jest dobra zabawa bez alkoholu. Podobna tendencja jest wśród starszej grupy badanych. Ci sami jednak jako liczniejsza grupa nie mają stanowiska w tej kwestii. Postawa wobec abstynentów jest jednakowa w obu grupach badanych. Zarówno 74% uczniów gimnazjów i tyle samo uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje tolerancję wobec osób niepijących.

Przekonania młodzieży o paleniu papierosów

stwierdzenie	PRAWDA		NIEPRAWDA		NIE WIEM	
	G	PG	G	PG	G	PG
Mężczyzną bardziej niż kobietom wypada palić papierosy	34%	48,3%	53%	38,3%	13%	13,4%
Palenie papierosów źle wpływa na cerę	58,5%	82,1%	6%	2,5%	20,5%	15,4%
Mężczyzna palący jest bardziej atrakcyjny	3%	3%	72%	80,4%	10%	16,5%
Kobieta paląca jest bardziej atrakcyjna	2%	0,8%	90%	92%	8%	7,2%

Porównanie przekonań o paleniu papierosów pomiędzy dwoma grupami badanych, nasuwa ciekawe spostrzeżenia. Po pierwsze to starsza młodzież wskazuje większe przyzwolenie na palenie tytoniu przez mężczyzn. Różnice ilościowe pomiędzy przekonaniami w grupie gimnazjalistów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych wynosi piętnaście punktów procentowych. Gimnazjaliści w mniejszym stopniu postrzegają płeć jako wyznacznik. Zdecydowana większość starszych uczniów twierdzi, że palenie papierosów źle wpływa na cerę. Podobnie jest w grupie młodszej, choć odsetek gimnazjalistów, którzy tak twierdzą jest znacznie niższy. W obydwu grupach bardzo podobnie rozkładają się stanowiska na temat atrakcyjności. Zdecydowana większość pytanym uważa, że palenie negatywnie wpływa na atrakcyjność. Większy odsetek respondentów uważa, że papieros nie podnosi atrakcyjności kobiety. Nieco mniej opowiada się tak samo w odniesieniu do mężczyzn.

Przekonania młodzieży o paleniu marihuany

stwierdzenie	PRAWDA		NIEPRAWDA		NIE WIEM	
	G	PG	G	PG	G	PG
Marihuana nie uzależnia	19%	25%	60%	50,5%	21%	24,5%
Palenie marihuany nie wpływa źle na zdrowie	25%	29%	8,3%	45%	54,7%	24%

Większość uczniów ma przekonanie o tym, że marihuana jest substancją, od której można się uzależnić. Porównując obydwie grupy badane, można wnioskować, że wraz z wiekiem przekonanie to słabnie nieznacznie. Zarówno w gimnazjum jak i w szkołach ponadgimnazjalnych znacząca grupa uczniów deklaruje brak wiedzy na temat uzależniającego wpływu marihuany na organizm człowieka. Duże różnice w przekonaniach młodzieży ujawniły się w kwestii wpływu marihuany na zdrowie. Otóż najliczniejszą grupą są gimnazjaliści, którzy deklarują swoją niewiedzę w tym temacie. Wśród starszej grupy brak stanowiska wyraziło o połowę mniej osób. Ciekawe spostrzeżenia można wysnuć, porównując młodzież gimnazjalną i ich starszych kolegów, którzy uznali, że marihuana jest szkodliwa dla zdrowia. Zdecydowana większość uczniów szkół ponadgimnazjalnych opowiedziało się za tym stanowiskiem. Wśród gimnazjalistów natomiast jest to najmniej liczna grupa. Przekonanie o tym, że marihuana nie jest szkodliwa dla zdrowia, jest udziałem jednej czwartej badanych gimnazjalistów i jednej trzeciej badanych uczniów powyżej 16 roku życia.

Według badaczy istotna jest rola religii w zapobieganiu używania substancji psychoaktywnych. W badaniu tarnowskiej młodzieży podjęto ten temat. Ogólnie do uczestniczenia w praktykach religijnych poznało się 92,3% badanych. Związek pomiędzy religijnością a używaniem substancji psychoaktywnych jest wysoki wśród osób, które nie uczestniczą w praktykach religijnych, bowiem 83,7% z nich piło alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Doświadczenia z używaniem substancji psychoaktywnych ma niespełna 46% z nich. Spośród osób, które nie praktykują do palenia papierosów w ciągu ostatniego roku przyznaje się 62%. Nie można jednak traktować tego czynnika jako znaczącego w badanej populacji. Picie alkoholu, palenie papierosów i stosowanie innych środków psychoaktywnych jest udziałem w większość osób, które przyznają się do uczestniczenia w praktykach religijnych.

4. Podsumowanie

- W ciągu całego życia doświadczenia palenia tytoniu miało 55% badanych, najliczniejszą grupą są osoby, które paliły papierosa kilkadziesiąt i więcej razy (22%).
- Spośród osób, które przyznały się do palenia papierosów w ciągu ostatniego roku, przeważają uczniowie palący 70 i więcej razy (14%).
- Rozpowszechnienie palenia papierosów zależne jest od wieku respondenta. Częściej palą uczniowie szkół ponadgimnazjalnych niż gimnazjum.
- Uczniowie gimnazjum częściej eksperymentują z paleniem tytoniu (48%), co oznacza, że zdarzyło im się palić papierosa w ciągu swojego życia, lecz nie robią tego aktualnie. W porównaniu z rokiem 2005 ujawniono tendencję wzrostową tego zjawiska.
- Aktualnie do palenia papierosów przyznało się 30% respondentów, większą grupą są osoby eksperymentujące w przeszłości z nikotyną (55%).
- Spośród uczniów palących 4% potrzebuje co najmniej pół paczki papierosów dziennie z czego 1% przyznaje się do wypalania więcej niż jednej paczki papierosów dziennie.
- Tarnowska młodzież nie wyróżnia się na tle ogólnopolskich badań co do wielkości zjawiska palenia papierosów wśród uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych.
- Młodzież w znaczącej większości twierdzi, że palenie nie wpływa na wzrost atrakcyjności kobiety (90%) i mężczyzny (83%).
- Większość pytanых, twierdzi, że palenie papierosów źle wpływa na cerę (78%).
- Młodzież ucząca się w szkołach ponadgimnazjalnych deklaruje większe przyzwolenie na palenie papierosów mężczyznom (48,3%).

- Próby picia alkoholu ma za sobą 75% badanych uczniów, a 29% piło piwo, wódkę lub wino już kilkadziesiąt razy w życiu.
- 25% badanych deklaruje, że nigdy nie miało alkoholu w ustach.
- Do eksperymentowania z napojami alkoholowymi przyznało się 66% badanych uczniów. Najliczniejszą grupą są osoby, które kilkakrotnie próbowały piwa, wina lub wódki (33%). Wielokrotne spożycie alkoholu, rzędu ponad trzydziestu razy, było udziałem 10% badanych.
- 55% gimnazjalistów nie piło alkoholu w ciągu ostatniego roku. Wśród młodzieży ponadgimnazjalnej przyznaje się do tego 18% uczniów.
- W porównaniu z rokiem 2005, nastąpiła nieznaczna zmiana w skali deklarowanego spożycia alkoholu przez tarnowską młodzież. W grupie młodszej tendencja ma charakter zniżkowy. W grupie starszej odnotowujemy wzrost liczby osób, które próbują napojów alkoholowych.
- Piwo jest najczęściej spożywanym alkoholem, zwłaszcza przez gimnazjalistów.
- W ciągu ostatniego miesiąca mocne alkohole piło 29% uczniów gimnazjum i 64% młodzieży uczącej się w szkołach ponadgimnazjalnych.
- W porównaniu z badaniami ogólnopolskimi, tarnowska młodzież rzadziej sięga po alkohol niż przeciętny nastolatek w jego wieku.
- W stanie upojenia alkoholowego było 25% badanych, 3% z nich doświadczyło tego więcej niż 6 razy w przeciągu ostatniego miesiąca.
- 53% badanych stoi na stanowisku, że z piciem alkoholu warto poczekać do pełnoletności.

- Młodzież nie posiada ugruntowanej wiedzy na temat alkoholu jako substancji chemicznej. Co czwarty pytany nie potrafi odpowiedzieć czy alkohol zawarty w piwie i winie jest mniej groźny niż alkohol zawarty w wódce.
- Jedynie 14 % uczniów uważa, że alkohol jest konieczny by dobrze się bawić.
- Młodzież deklaruje tolerancję wobec abstynentów na poziomie 74% badanych.
- 75% badanych w ogóle nie próbowało substancji psychoaktywnych takich jak marihuana, dopalacze lub inne narkotyki.
- Wśród gimnazjalistów 27% eksperymentowało z nielegalnymi substancjami psychoaktywnymi.
- Porównanie 2005 i 2012 roku pod względem tendencji młodzieży do eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi, wskazuje wzrost, gdzie pośród gimnazjalistów niemalże podwoiła się liczba osób testujących substancje psychoaktywne (z 5,1% na 10%). Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych odnotowaliśmy nieco mniejszą tendencję wzrostową (z 3,2 na 7%).
- Wśród gimnazjalistów najczęściej stosowanym środkiem psychoaktywnym są napoje energetyzujące (77,1%), tabaka (32,6%) oraz marihuana (15,2%) i środki uspokajające lub nasenne wydawane bez przepisu lekarza (14,6%).
- W odniesieniu do badań z 2005 roku nastąpił wzrost zainteresowania każdym rodzajem wymienionej w badaniach substancji psychoaktywnej.
- Pośród uczniów szkół ponadgimnazjalnych najliczniejszą grupą są osoby, które przyznają się do picia napojów energetyzujących (88,8%), a następnie palenia tabaki (31,6%), marihuany (25,8) i sziszy (20,4%).
- W odniesieniu do badań z 2005 roku nastąpił znaczny wzrost użycia marihuany wśród młodzieży uczącej się w szkołach ponadgimnazjalnych.

- Gimnazjaliści w porównaniu ze starszą młodzieżą częściej sięgają po amfetaminę (3,4%) i kokainę (3,9%).
- Spośród badanych 58% uczniów deklaruje, że zna osobę, która używa marihuany, dopalaczy lub innych narkotyków. W większości respondenci wskazują, że w ich środowisku jest co najmniej kilka takich osób.
- 29% badanych spotkało się z propozycją zakupu substancji psychoaktywnej takiej jak marihuana, dopalacze lub inne narkotyki.
- Zarówno w 2005 jak i 2012 roku młodzież najczęściej deklarowała własną niewiedzę na temat dostępu do narkotyków w ich szkole. O tym, że narkotyki i inne środki odurzające są sprzedawane na terenie szkoły wie 22% badanych.
- Ponad połowa badanych uczniów twierdzi, że marihuana uzależnia (55%). O braku możliwości uzależnienia od marihuany opowiada się 22% badanych.